

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни
ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

підготовки бакалавра
спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія)
освітньо-професійної програми Середня освіта. Географія. Економіка

*Силабус навчальної дисципліни складено
для денної та заочної форми навчання*

Луцьк – 2020

Силабус навчальної дисципліни «ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ» підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014.07 Середня освіта. (Географія), за освітньо-професійною програмою Середня освіта. Географія. Економіка

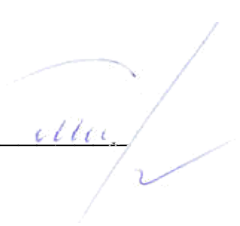
Розробник: Матвійчук Л.Ю. д.е.н., професор,

Новосад О.В., к.е.н

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії

протокол № 5 від 15 грудня 2020 р.

Завідувач кафедри: _____

проф. Матвійчук Л. Ю.

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань <u>01 Освіта / Педагогіка</u> Спеціальність <u>014.07 Середня освіта (Географія)</u> Освітньо-професійна програма <u>Середня освіта. Географія.</u> <u>Економіка</u> Освітній ступінь: <u>Бакалавр</u>	Нормативна
Кількість годин/кредитів 150 год./ 5 кредити		Рік навчання – 2
		Семестр – 4
ІНДЗ: є		Лекції – 24 год.
		Практичні (семінари) – 24 год.
		Лабораторні – 0 год.
	Самостійна робота – 92 год.	
	Консультації – 10	
		<u>залік (3 семестр).</u>

Таблиця 1-а

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	Галузь знань <u>01 Освіта / Педагогіка</u> Спеціальність <u>014.07 Середня освіта (Географія)</u> Освітньо-професійна програма <u>Середня освіта. Географія.</u> <u>Економіка</u> Освітній ступінь: <u>Бакалавр</u>	Нормативна
Кількість годин/кредитів 150 год./ 5 кредити		Рік навчання – 2
		Семестр – 3
ІНДЗ: є		Лекції – 14 год.
		Практичні (семінари) – 14 год.
		Лабораторні – 0 год.
	Самостійна робота – 108 год.	
	Консультації – 14	
		<u>залік (4 семестр).</u>

II. Інформація про викладача

Матвійчук Людмила Юріївна,

доктор економічних наук,

професор,

завідувач кафедри економічної та соціальної географії

Контактна інформація викладача:

Телефон 0958357179

Електронна пошта: Matviichuk.Liudmyla@eenu.edu.ua

Адреса викладання курсу: вул. Потапова, 9, корпус С, СНУ імені Лесі Українки

Дні занять (<http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>)

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Навчальна дисципліна «Основи соціально-економічного розвитку територій» розглядає та обґрунтовує закономірності функціонування регіональних соціально-економічних систем з позицій теорій економічного зростання та використання їх основних положень у практиці керування відтворювальними процесами. Ефективний розвиток економіки неминує враховувати просторово-регіональний фактор. Аналіз еволюції визначених теорій економічного зростання включає просторовий критерій, що дає змогу розширити можливості

використання міждисциплінарних зв'язків для розроблення стратегій регіонального розвитку. Сучасні економічні процеси вкрай складні внаслідок наявності багатьох конфліктних інтересів. Відображення цих інтересів у стратегічних цілях регіонального розвитку мають бути основою сталого, збалансованого, соціально спрямованого розвитку регіону, просторово-територіальний аспект якого і досліджується навчальним курсом. Цілями дисципліни є набуття компетентностей дослідження регіональних особливостей різних моделей економічного зростання, узагальнення основних напрямів сучасних теорій розвитку регіонів, визначення можливостей застосування стратегій розвитку й моделей економічного зростання в сучасних умовах побудови конструктивного рівноправного діалогу між центральними, регіональними, а також органами місцевого самоврядування.

2. Пререквізити і постреквізити дисципліни.

Пререквізити:

– методи географічних досліджень (здатність застосовувати методи теоретичного й практичного рівня пізнання для формування власної цілісної світоглядної картини світу, систематизації й узагальнення знань про сталий розвиток геосистем);

– теорія і методологія географічної науки (здатність розуміти суть і використовувати зміст найважливіших теорій та концепцій географічної науки, зокрема теорії сталого розвитку, здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні глобальних проблем людства);

– інформаційні технології (здатність застосовувати розрахункові можливості сучасних персональних комп'ютерів та пакетів прикладних програм для визначення рівня сталого розвитку геосистем);

– географічне моделювання і прогнозування (фахові компетентності: оволодіння принципами побудови моделей структури та динаміки геосистем, їх типами та класами, здатність до розробки конкретних модельних рішень, вироблення вміння застосовувати розроблені моделі для оцінки, аналізу та прогнозу сталого їх розвитку);

Постреквізити: регіональний розвиток, стратегічне планування, економічне зростання, збалансований розвиток територій, сталий розвиток, кількісні методи в географії, просторовий аналіз, концепції сучасної економіки природокористування, управління економічною діяльністю регіону.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни – формування у студентів системи знань і професійних компетенцій у сфері реалізації цілісного світогляду щодо напрямів соціально-економічного розвитку регіонів, шляхів гармонізації економічних та соціальних аспектів людської діяльності на регіональному, локальному та місцевому рівнях, а також сучасних підходів щодо кількісної оцінки управлінських рішень у контексті регіонального розвитку.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- розглянути взаємозв'язок між економічним зростанням та соціальним розвитком територій;

- описати основні глобальні проблеми та висвітлити актуальність та пріоритети ефективного розвитку територій;

- дати визначення поняття економічного зростання регіону та регіональному розвитку як головного чинника і показника суспільного прогресу та його місце у регіональній підсистемі;

- проаналізувати соціо-економічну систему територій як сукупність соціальної, економічної, підсистем, гармонійно об'єднаних у ціле, що породжує нову якість територіального розвитку;

- розглянути теорії регіональної економіки.

4. Результати навчання (компетентності).

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

1. *Ціннісно-сміслову компетентність* (формування у студентів знань, умінь і навичок, необхідних для успішного оволодіння професійними компетенціями у сфері ефективного соціально-економічного розвитку територій, глибокого розуміння необхідності структурної її трансформації);

2. *Загальнокультурну компетентність* (набуття в процесі навчання студентом здатностей аналізувати та оцінювати досягнення регіональних особливостей, що склалися в Україні та за її межами в області соціально-економічного розвитку та системи територіального управління);

3. *Навчально-пізнавальну компетентність* (формування у студента зацікавленості про стан та перспективи соціально-економічного розвитку регіонів, раціонального використання природно-господарського потенціалу та міжгалузевих комплексів і регіонів України, здатність студента оцінювати навантаження території та надавати пропозиції і обґрунтовувати заходи щодо вирішення регіональних соціо-економічних проблем);

4. *Інформаційну компетентність* (здатність розуміти сутність і значення інформації в розвитку сучасного інформаційного суспільства);

5. *Комунікативну компетентність* (здатність виявляти закономірності функціонування сучасної регіональної економіки на мікро- та макрорівні, здатність використовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування економічних рішень, здатність самостійно виявляти проблеми соціо-економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення);

6. *Компетентність особистісного самовдосконалення* (здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності, здатність до креативного та критичного мислення).

7. *Інтегральну компетентність* – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми регіонального розвитку на засадах соціально-економічного зростання.

Загальні компетентності:

- здатність аналітичного мислення стосовно методологічних основ досягнення соціально-економічного розвитку територій, основних закономірностей раціонального використання ресурсів на рівні регіону;

- прагнення осмислити основні проблеми соціально-економічного розвитку територій;

- здатність визначати та критично оцінювати ключові тренди соціально-економічного розвитку територій та застосовувати їх для формування нових моделей економічних систем;

- здатність учитися, здобувати нові знання, уміння, у тому числі в напряму ефективного розвитку територій;

- здатність використовувати у професійній діяльності знання з галузей природничих, соціально-гуманітарних та економічних наук;

- здатність вирішувати проблеми у професійній діяльності на основі абстрактного мислення, аналізу, синтезу та прогнозу;

- здатність до пошуку, обробки і аналізу інформації з різних джерел, що необхідна для формування стратегій економічного зростання територій;

- здатність використовувати на практиці вміння та навички в організації дослідних і проектних робіт та управлінні колективом;

- здатність до організації ефективних комунікацій в процесі управління соціально-економічним розвитком територій.

Фахові компетентності:

- здатність розуміння концепції територіального розвитку та викликів, що стоять перед людством на сучасному етапі розвитку;

- здатність використовувати основні компоненти та індикатори та параметри соціально-економічного розвитку територій;

- здатність впроваджувати особливості, досягнення та наслідки соціально-економічного розвитку територій;

- здатність враховувати ризики та виклики, які обумовлені реалізацією стратегії

- соціально-економічного розвитку територій, в своїй практичній та творчій діяльності;
- здатність користуватися набутими знаннями при розробці регіональних стратегій та планів на своїх місцях праці;
  - здатність усвідомлено вирішувати глобальні проблеми територій.

5. Структура навчальної дисципліни.

Денна форма навчання

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лек.	Практ.	Лаб.	Конс.	Сам. роб
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1.						
Теоретико-методологічні основи соціально-економічного розвитку регіону						
Тема 1. Теоретичні засади соціально-економічного розвитку територій	16	4	2			10
Тема 2. Інституційно-правова база соціально-економічного розвитку територій	18	2	4		2	10
Тема 3. Методологія формування та впровадження програм соціально-економічного розвитку територій	18	4	2		2	10
Тема 4. Систематизація об'єктів та суб'єктів соціально-економічного розвитку територій	18	2	4			12
Разом за змістовим модулем 1	70	12	12		4	42
Змістовий модуль 2.						
Прикладні засади планування соціально-економічного розвитку регіону						
Тема 5. Ієрархія стратегій соціально-економічного розвитку територій	14	2	2			10
Тема 6. Середовище формування стратегій соціально-економічного розвитку	16	2	2		2	10
Тема 7. Алгоритм стратегічного аналізу	16	2	2		2	10
Тема 8. Аналіз стратегій та програм регіонального соціально-економічного розвитку України	16	4	2			10
Тема 9. Формування регіональної стратегії соціально-економічного розвитку (на прикладі Волинської області)	18	2	4		2	10
Разом за змістовим модулем 2	80	12	12		6	50
Усього годин	150	24	24		10	92

Заочна форма навчання

Таблиця 2-а

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лек.	Практ.	Лаб.	Конс.	Сам. роб
Змістовий модуль 1.						
Теоретико-методологічні основи формування стратегій економічного зростання регіону						
Тема 1. Теоретичні засади соціально-економічного розвитку територій	12	2				10
Тема 2. Інституційно-правова база соціально-економічного розвитку територій	16	2	2		2	10
Тема 3. Систематизація об'єктів та суб'єктів соціально-економічного розвитку територій	16	2	2		2	10
Тема 4. Систематизація об'єктів та суб'єктів соціально-економічного розвитку територій	16	2	2		2	8
Разом за змістовим модулем 1	70	8	6		6	50
Змістовий модуль 2.						
Прикладні засади планування соціально-економічного розвитку регіону						

Тема 5. Ієрархія стратегій соціально-економічного розвитку територій	14		2		2	10
Тема 6. Середовище формування стратегій соціально-економічного розвитку	16	2			2	12
Тема 7. Алгоритм стратегічного аналізу	16		2		2	12
Тема 8. Аналіз стратегій та програм регіонального соціально-економічного розвитку України	16	2	2			12
Тема 9. Формування регіональної стратегії соціально-економічного розвитку (на прикладі Волинської області)	18	2	2		2	12
Разом за змістовим модулем 2	80	6	8		8	58
Усього годин	150	14	14		14	108

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота студентів включає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, вивчення окремих тем, питань, що не були розглянуті в курсі лекцій, підготовку до семінарів, яка передбачає, зокрема, конспектування наукової і навчальної літератури, підготовку доповідей та рефератів, круглих столів, презентацій.

Ефективність самостійної роботи студента викладач виявляє на практичних (семінарських) заняттях, під час тематичного опитування, перевірки конспектів, рефератів тощо та відбиває в загальній оцінці за тему і змістовий модуль.

Кожна з визначених тем містить питання для додаткового, самостійного опрацювання. Питання самостійної роботи оголошуються викладачем як на лекціях, так і під час проведення практичних занять. Загалом, основне коло самостійної роботи студента буде стосуватись наступних питань.

Таблиця 3

Структура самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (для денної / заочної форми навчання)
1	2	3
1	Соціально-економічний розвиток як парадигма територіального розвитку. 1. Еволюція дефініції «регіональний розвиток». 2. Передумови соціально-економічного розвитку територій. 3. Фундаментальні та прикладні засади основи територіального розвитку.	4/6
2	Теоретичні засади формування стратегій соціально-економічного розвитку територій 1. Теорії регіонального розвитку 2. Теорії економіки	4/6
3	Індикатори та критерії соціально-економічного розвитку територій. 1. Вимірники соціально-економічного розвитку територій. 2. Індикатори соціально-економічного розвитку суспільства територій. 3. Критерії соціально-економічного розвитку територій.	6/6
4	Науковий та освітній виміри соціально-економічного розвитку територій. 1. Світові концепти соціально-економічного розвитку територій. 2. Наукові основи соціально-економічного розвитку регіону. 3. Небезпека відставання науки від потреб переходу суспільства на засади сталого розвитку.	4/6
5	Глобальні проблеми територій. 1. Роль сталого розвитку у вирішенні глобальних проблем територій. 2. Основні шляхи і засоби інформування населення щодо можливостей розвитку.	4/6

6	Соціально-економічний розвиток і сталий розвиток територій. 1. Економічний розвиток та економічне зростання територій. 2. Фактори соціально-економічного розвитку територій.	6/6
7	Еколого-економічні проблеми регіонального розвитку. 1. Актуальність еколого-економічного збалансованого розвитку. 2. Основні еколого-економічні проблеми регіонів України. 3. Еколого-економічні проблеми у стратегії національної безпеки. 4. Пріоритети еколого-економічного збалансованого розвитку.	4/6
8	Людський розвиток як головний чинник і показник суспільного прогресу. 1. Поняття людського розвитку, методи його вимірювання. 2. Рівень життя і людський розвиток на рівні регіону. 3. Здоров'я, тривалість життя і людський розвиток. 4. Гендерна нерівність і людський розвиток.	8/6
9	Взаємодія національних, групових, приватних інтересів на рівні регіону. 1. Конфлікти між окремими групами інтересів. 2. Перспективи подолання конфлікту. 3. Роль громадянського суспільства.	4/6
10	Стратегічне планування соціально-економічного розвитку регіонів України. 1. Соціально-економічний розвиток регіонів України. 2. Цілі регіонального розвитку України. 3. Національні особливості регіонального розвитку України.	6/6
11	Актуальність екологічно збалансованого розвитку регіонів України. 1. Екологічна складова сталого розвитку суспільства. 2. Шляхи вирішення екологічних проблем в регіонах.	4/6
12	Соціальна мобілізація для сталого місцевого розвитку. 1. Походження ідей соціальної мобілізації. 2. Мобілізація громад цільового характеру. 3. Використання методу соціальної мобілізації у проектах.	4/6
13	Людський сталий розвиток територій України. 1. Програми регіонального розвитку в Україні. 2. Механізми залучення громадян до місцевого самоврядування. 3. Гендерна рівність як мета соціальної політики регіонів країни.	4/6
14	Деструктивні фактори економічного зростання в регіонах України. 1. Систематизація глобальних проблем в регіонах країни. 2. Регіональні програми подолання та попередження проблеми.	6/6
15	Стратегічне планування регіонального соціально-економічного розвитку. 1. Сутність та принципи стратегічного планування. 2. Методологія стратегічного планування.	8/6
16	Програмно-цільовий підхід до розвитку різних соціально-економічних систем. 1. Поняття програмно-цільового підходу регіонального розвитку. 2. Особливості формування програм регіонального розвитку.	4/6
17	Розробка регіональних стратегій сталого розвитку. 1. Методологія ЄС з розробки регіональних стратегій економічного зростання та її практичне застосування в Україні. 2. Процедура, способи та алгоритм розробки стратегії розвитку з врахуванням концепції сталого розвитку.	4/6
18	Стратегічне управління регіональним розвитком. 1. Визначення ефективних стратегій соціально-економічного розвитку в регіоні. 2. Інституційне забезпечення стратегічного планування соціально-економічного розвитку територій.	8/6
	Разом	92/108

Загальні вимоги до виконання індивідуального науково-дослідного завдання:

- індивідуальне завдання повинно мати практичне спрямування та носити творчий, дослідницький характер;
- тип індивідуального завдання – розрахунково-графічний;
- виконується ІНДЗ з додержанням усіх технічних вимог до письмових робіт. Текст має бути надрукований на принтері через 1,5 міжрядкових інтервали на одному боці аркуша білого паперу формату А4. Шрифт Times New Roman, 14 пт. Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: ліве – 25 мм, нижнє, верхнє – 20 мм, праве – 15 мм. За обсягом ІНДЗ має складати 15-20 сторінок. ІНДЗ починається з титульного аркуша, за ним розміщуються послідовно зміст ІНДЗ, основний текст (схеми, таблиці, графіки, карти, завдання з підзаголовками відповідно до змісту роботи), список використаних джерел (не менше 15), посилання на джерело інформації – обов'язкове.

Таблиця 4

Оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання

Рівень виконання ІНДЗ	К-ть балів
ІНДЗ виконано відмінно: повно висвітлена тема із сформульованими власними висновками	10
Недостатньо висвітлена тема із нечітко сформульованими власними висновками	5-9
Задовільне виконання ІНДЗ – неповно висвітлено тему без власних висновків студента	3-4
Тема висвітлена без чіткого розуміння суті дослідження	1-2

7. Організація навчання.

У навчальному процесі застосовуються лекції з використанням мультимедіапроектора та інших ТЗН, практичні заняття, самостійна та індивідуальна роботи.

Серед методик та форм навчання даного курсу слід визначити такі *методики викладання*: методика проблемного навчання та евристичне навчання; *форми навчання*: аналітичні і проблемні лекції та дискусії, головна мета яких полягає розвитку у студентів логічного та самостійного осмислення додаткового матеріалу, який стосується проведення наукових досліджень в напрямку вирішення глобальних проблем територій; *методики навчання*: кейс-метод, презентації, міні-проекти, які готують студенти самостійно та презентують для присутніх.

Практичні заняття плануються для кожної теми дисципліни і включають такі напрями роботи: підготовку до практичних занять за вказаним планом; виконання контрольних завдань; виконання завдань дослідницького характеру; критичний огляд наукових публікацій за обраною проблематикою; тренінги; рольові та ділові ігри; презентація результатів дослідження на задану тематику, у т. ч. виступ на конференціях.

Мета проведення лекцій полягає у формуванні у студентів знань про наявні проблеми соціально-економічного розвитку територій та пошук шляхів їх вирішення.

Завдання самостійної роботи студентів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані (розкривають тему завдання); не мають логічних і розрахункових помилок.

Консультації викладачем щодо виконання завдань самостійної роботи студентів проводяться згідно затвердженого графіку консультацій.

Форми контролю: поточне оцінювання (ПО, виконання та здача практичних робіт), індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ), модульний контроль (МКР, модульна контрольна робота), підсумковий контроль у формі заліку.

Таблиця 5

Система поточного оцінювання компетенцій

Фахові компетенції	Методи та форми навчання		Оцінка сформованості компетентностей	
			Форма контролю	Бал
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи формування стратегій економічного зростання регіону				
Тема 1. Теоретичні засади соціально-економічного розвитку територій				
Здатність визначити зміст поняття «соціально-економічний розвиток територій» та концепції регіонального розвитку. Здатність до використання основних принципів та складових регіонального розвитку, а також вирішення основних проблем розвитку територій.	Лекція	Вступна лекція	Робота на лекції	3
	Практичне заняття	Поточне оцінювання	ПО	3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	ІНДЗ	1,5
Тема 2. Інституційно-правова база соціально-економічного розвитку територій				
Здатність застосовувати основні нормативні документи, які визначили економічне зростання регіонів, генеральні напрями діяльності територій розвинутих країн.	Лекція	Лекція-диспут	Робота на лекції	
	Практичне заняття	Поточне оцінювання	ПО	3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	ІНДЗ	1,5
Тема 3. Систематизація об'єктів та суб'єктів соціально-економічного розвитку територій				
Здатність застосовувати теорії та концепції стратегічного планування територій. Індекси соціального, економічного і екологічного розвитку регіонів. Розуміти процес проведення моніторингу розвитку регіонів. Здатність застосовувати програмно-цільовий підходу розвитку.	Лекція	Лекція-диспут	Робота на лекції	
	Практичне заняття	Поточне оцінювання	ПО	3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	ІНДЗ	1
Тема 4. Систематизація об'єктів та суб'єктів соціально-економічного розвитку територій				
Здатність застосовувати програмно-цільовий підходу розвитку суб'єктів підприємницької діяльності на рівні регіону. Розуміти яким чином формуються програми розвитку різних сфер економіки на регіональному рівні.	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	
	Практичне заняття	Поточне оцінювання	ПО	3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	ІНДЗ	1
Кількість балів за модуль 1	Лекції			3
	Практичні заняття			12
	Самостійна робота			5
Максимальна кількість балів за модуль 1				
Максимальна кількість балів за модуль 1				
Змістовий модуль 2. Прикладні засади стратегічного планування економічного розвитку регіону				
Тема 5. Ієрархія стратегій соціально-економічного розвитку територій				
Здатність розуміти досягнення стратегічного розвитку суспільства та імплементувати їх в регіонах України.. Ознайомлення з програмами розвитку підприємств з точки зору стійкості: зелена хімія, зелена інженерія, стандарти ISO, чисте виробництво. Фактори впливу на стратегічне планування економічного зростання регіону.	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	
	Практичне заняття	Поточне оцінювання	ПО	3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	ІНДЗ	1
Тема 6. Середовище формування стратегій соціально-економічного розвитку				
Здатність застосовувати основні правила і закони керування матеріальними	Лекція	Лекція-диспут	Робота на лекції	

ресурсами на рівні регіону. Огляд проектів в межах економічного зростання	Практичне заняття	Поточне оцінювання	ПО	3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	ІНДЗ	1
Тема 7. Алгоритм стратегічного аналізу				
Здатність проводити стратегічний аналіз розвитку регіонів. Вміння систематизувати показники сталого соціального розвитку. Вміти виявляти проблеми розвитку та визначати способи їх вирішення.	Лекція	Лекція-диспут	Робота на лекції	
	Практичне заняття	Поточне оцінювання	ПО	3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	ІНДЗ	1
Тема 8 Аналіз стратегій та програм регіонального соціально-економічного розвитку України				
Здатність визначати регіональний розвиток як головний чинник і показник забезпечення сталого розвитку територій. Досліджувати стратегічний розвиток сфер регіонів України: сучасний стан, проблеми, перспективи	Лекція	Тематична лекція	Робота на лекції	
	Практичне заняття	Поточне оцінювання	ПО	3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	ІНДЗ	1
Тема 9. Формування регіональної стратегії економічного зростання (на прикладі Волинської області)				
Здатність з'ясувати суть та визначити принципи стратегічного планування територій (на прикладі Волинської області). Знати методологію стратегічного планування. Ознайомитись із процедурою, способами та алгоритм розробки регіональних та місцевих стратегій розвитку.	Лекція	Лекція-диспут	Робота на лекції	
	Практичне заняття	Поточне оцінювання	ПО	3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	ІНДЗ	1
Кількість балів за модуль 2	Лекція			
	Практичне заняття			15
	Самостійна робота			5
Максимальна кількість балів за модуль 2				20
Інтегральна компетентність – здатність формувати регіональні стратегії економічного зростання.				
Загальна максимальна кількість балів				40

Модульний контроль проводиться у формі модульної контрольної роботи (МКР). Вони передбачають: три відкриті питання (30 балів – 10 бал за повну відповідь за кожне питання), два кейси (30 балів – 15 балів за правильно вирішений та розписаний кейс з коментарем та висновком).

Загальні вимоги до виконання ІНДЗ:

- індивідуальне завдання повинно мати практичне спрямування та носити творчий, дослідницький характер;
- тип індивідуального завдання – розрахунково-графічний;
- виконується ІНДЗ з додержанням усіх технічних вимог до письмових робіт. Текст має бути надрукований на принтері через 1,5 міжрядкових інтервали на одному боці аркуша білого паперу формату А4. Шрифт Times New Roman, 14 пт. Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: ліве – 25 мм, нижнє, верхнє – 20 мм, праве – 15 мм. За обсягом ІНДЗ має складати 15-20 сторінок. ІНДЗ починається з титульного аркуша, за ним розміщуються послідовно зміст ІНДЗ, основний текст (схеми, таблиці, графіки, карти, завдання з підзаголовками відповідно до змісту роботи), список використаних джерел (не менше 15), посилання на джерело інформації – обов'язкове;
- оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання:

Рівень виконання ІНДЗ	К-ть балів
ІНДЗ виконано відмінно: повно висвітлена тема, сформульовані власні висновки	10
Недостатньо висвітлена тема із нечітко сформульованими власними висновками	5-9
Задовільне виконання ІНДЗ – неповно висвітлено тему без власних висновків студента	3-4
Тема висвітлена без чіткого розуміння сіті дослідження	1-2

IV. Політика оцінювання

Відвідування занять є обов'язковим. Здобувачі другого рівня вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати під час консультацій. Здобувач повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь у навчальному процесі.

Академічна доброчесність. Вимоги до академічної доброчесності визначаються «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників СНУ ім. Лесі Українки», що розміщується на сайті університету за посиланням: <https://ra.eenu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Polozhennya-Antyplagiat.pdf>.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. У разі відсутності студента на семінарських заняттях з об'єктивних причин, він має право виконати завдання, передбачені планом семінарських занять, і одержати відповідні оцінки. Відпрацювання пропущених занять має відбутися до останнього семінарського (практичного) заняття під час індивідуально-консультаційної роботи викладача.

Політика виставлення балів. Загальна сума балів набраних за семестр може досягати максимально 100 балів. З них 40 балів поточний контроль. В т.ч. – 30 балів за зарахування практичних робіт і 10 балів – ІНДЗ. Максимальна оцінка за модульну контрольну роботу – 60 балів. Обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час занять; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання.

Розподіл балів та критерії оцінювання.

Загальна оцінка за курс складається як алгебраїчна сума оцінок за кожен модуль: поточне тестування (аудиторні заняття); контрольні роботи наприкінці кожного змістового модуля; самостійна та індивідуальна роботи впродовж семестру.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою ECTS. На оцінку завдань модуля I відводиться 30 балів, модуля II – 70 балів.

Наприкінці вивчення курсу, формою підсумкового контролю є залік, який оцінюється від 0 до 60 балів. Здобувач, який впродовж семестру набрав більше 75 балів має право не складати залік. При цьому йому зараховуються бали, які набрані впродовж семестру.

Таблиця 6

Розподіл балів за формами контролю

Поточний контроль (мах = 30 балів)					Модульний контроль (мах = 60 балів)			Загальна кількість балів	
Модуль 1			Модуль 2			ІНДЗ	МКР 1		МКР 2
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2							
Тема 1,2	Тема 3,4	Тема 5,6	Тема 7,8	Тема 9	10	30	30	100	
6	6	6	6	6					

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на контрольних роботах

Оцінювання кожної з письмових модульних контрольних робіт (МКР1 і МКР2) здійснюється за 30-ти бальною шкалою:

30–26 балів – здобувачі другого рівня вищої освіти глибоко та всебічно аналізує основні та додаткові питання, дає вичерпні відповіді на них, робить глибокі висновки;

25–21 балів – здобувачі другого рівня вищої освіти дає вичерпні відповіді на основні питання, робить висновки;

20–16 балів – здобувачі другого рівня вищої освіти дає, загалом, правильні відповіді, але допускає помилки та неточності під час викладення матеріалу;

15-11 балів – здобувачі другого рівня вищої освіти не розкриває суті завдання, не здатен зробити правильні висновки.

10–0 балів – здобувачі другого рівня вищої освіти демонструє низькі знання

теоретичного матеріалу, допустивши помилки у відповіді на питання або не може відповісти на питання.

V. Підсумковий контроль

Форма контролю – залік. В білеті 3 питання, кожне з яких оцінюється у 20 балів. За результатами підсумкового контролю від загальної суми балів, набраної здобувачем протягом семестру, віднімаються результати модульної контрольної роботи і додаються бали, набрані на заліку.

Питання і завдання для контролю

1. Поняття та походження термінів «регіон», «район», «соціально-економічний розвиток».
2. Поняття та походження терміну «соціально-економічний розвиток територій».
3. Особливості планування територій.
4. Цілі та завдання стратегії регіонального розвитку України.
5. Критерії стратегії регіонального розвитку України.
6. Централізація і децентралізація та їх роль у сучасних стратегіях.
7. Концентрація та деконцентрація та їх роль у сучасних стратегіях.
8. Регіон в адміністративно-територіальній системі України.
9. Теорії соціально-економічного розвитку територій.
10. Суб'єкти та об'єкти формування стратегії регіонального розвитку.
11. Координація процесів стратегічного планування на регіональному та місцевому рівні.
12. Складові соціально-економічного розвитку територій.
13. Аналіз соціально-економічного розвитку регіонів, методологія його проведення.
14. Характеристика основних проблем соціально-економічного розвитку територій.
15. Основні пріоритети державної регіональної політики на відповідний період.
16. Методика визначення стратегії регіонального розвитку.
17. Інструментами реалізації стратегії соціально-економічного розвитку територій.
18. Моніторинг та оцінювання соціально-економічного розвитку територій.
19. Проведення маркетингових досліджень соціально-економічного розвитку територій.
20. Комунікативне забезпечення процесу стратегічного планування.
21. Специфіка реформи територіального розвитку України на сучасному етапі.
22. Поняття «Єврорегіон» та специфіка їх розвитку.
23. Порівняльний аналіз розвитку єврорегіонів (на прикладі євро регіону «Буг»).
24. Порівняльний аналіз соціально-економічного розвитку територій пострадянських країн.
25. Аналіз та тенденції сучасної політики регіонального розвитку ЄС.
26. Види та методи аналізу соціально-економічного розвитку територій.
27. Стратегічний аналіз соціально-економічного розвитку територій.
28. Оцінювання сталості розвитку регіону та його критерії.
29. Прогнозування: поняття, сутність, форми та методи.
30. Прогнозування соціально-економічного розвитку територій.
31. Підходи до фінансового вирівнювання місцевих бюджетів.
32. Бюджетний механізм економічного зростання регіону.
33. Система оподаткування на обласному та районному рівнях.
34. Розподіл бюджетних повноважень між рівнями влади.
35. Напрями співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями й інституціями.
36. Основні шляхи вирішення соціально-економічних проблем територій.
37. Особливості формування та розвитку земельної власності на регіональному рівні.
38. Державний земельний кадастр: призначення та складові.
39. Просторовий соціально-економічний розвиток територій.

- 40.Схема стратегічного планування територій.
- 41.Методологія демографічного прогнозування територій.
- 42.Методологія економічного прогнозування територій.
- 43.Підходи до визначення економічних тенденцій в регіоні.
- 44.Роль стратегічного планування у забезпеченні соціально-економічного розвитку територій.
- 45.Стратегічне планування розвитку регіонів: основні етапи та їх характеристика.
- 46.Аналітичні інструменти обґрунтування вибору пріоритетів соціально-економічного розвитку територій.
- 47.Організація стратегічного планування соціально-економічного розвитку територій.
- 48.Форми та методи залучення громадськості до стратегічного планування.
- 49.Моніторинг та оцінювання як складові стратегічного планування.
- 50.Проблеми застосування інновацій в територіальному управлінні України.
- 51.Методи пошуку рішень для формування інновацій територіального управління.
- 52.Ризики в інноваційній діяльності регіональних органів влади: типологія та методи управління.
- 53.Способи виходу з кризової ситуації в територіальному управлінні.
- 54.Перешкоди здійснення державного регулювання кризових явищ територій.
- 55.Загальні засади моделювання логістичної системи в територіальному управлінні.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Рекомендована література:

1. Берданова О. Стратегічне планування місцевого розвитку: практ. посіб. /О.Берданова, В. Вакуленко. – К. : ТОВ Софія-Ф, 2018. – 88 с.
2. Берданова О. Оперативне планування стратегії територіального розвитку: практичний посібник / О. Берданова, Є. Фишко // Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO. – К. : ТОВ «Софія-А». –2015. – 48 с.
3. Державна політика : підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К. : НАДУ, 2014. – С. 318–322 (Інноваційні підходи в управлінні регіональним розвитком).
4. Ковтун О. І. Регіональна економіка : практикум / Ковтун О. І. – Львів : Вид-во ЛТЕУ, 2018. – 198 с.
5. Вакуленко В. Місцевий економічний розвиток: посібник для викладача /В.Вакуленко, Н. Гринчук., Г. Борщ., Н. Васильєва та інші. – К.: Проект «ПРОМІС», 2018. – 103 с.
6. Берданова О. В. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади: навч. посіб./[О. В. Берданова, В. М. Вакуленко, І. В. Валентюк, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. –121 с.
7. Планування розвитку територіальних громад. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / Г. Васильченко, І. Парасюк, Н. Єременко / Асоціація міст України – К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. – 256 с.
8. Дикань В. Д., Зубенко В. О. Стратегічне управління: Навч. посіб. / В.Д. Дикань, В.О.Зубенко, І. В. Токмакова – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 272 с.

9. Кулявець В.О. Прогнозування соціально-економічних процесів: Навч. пос. / В.О.Кулявець - К.: Кондор, 2016. - 194 с.
10. Ковтун О. І. Регіональна економіка : практикум / Ковтун О. І. – Львів : Вид-во ЛТЕУ, 2018. – 198 с.
11. Олійник Я. Б. Регіональна економіка: навчальний посібник (2-є вид. змін. ідоп.) / за ред. Я.Б. Олійника. – К. : КНТ, Видавець Фурса С. Я., 2008. – 444 с.
12. Основы устойчивого развития Харьковской области до 2020 года: Монография. – Х.: Издательский Дом «ИНЖЕК», 2010. – 528 с. (Авторский коллектив: Добкин М. М., Чернов С. И., Кернес Г. А., Сапронов Ю. А., Пономаренко В. С., Кизим Н. А., Авершин С. В.
13. Прогнозування соціально-економічних процесів : навчальний посібник для студентів напрямку підготовки 6.030502 "Економічна кібернетика" денної форми навчання / Т. С. Клебанова, В. А. Курзенев, В. М. Наумов та ін. –Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. –656 с.
14. Хвесик М. А. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка : навч. посібн. / М. А. Хвесик, Л. М. Горбач, П. П. Пастушенко. – К. : Кондор, 2005. – 344 с.

Додаткова:

15. Інновації в регіональному управлінні // Основи регіонального управління в Україні: підручник // авт.-упоряд. : В. М. Вакуленко, М. К. Орлатий, В. С. Куйбіда та ін.; за заг. ред. В. Вакуленка, М. Орлатого. – К. : НАДУ, 2012. – 576 с.
16. Інструменти регіонального розвитку в Україні : навч. посібн. / за ред. В.М.Вакуленка, О.В.Берданової. К. : НАДУ, 2013. – 286 с. (Розділи 5, 6).
17. Керівництво з управління проектом циклом / підготовлено Робочою групою, 2004. – Режим доступу: http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/qsm/index_en.htm.
18. Регіональне управління : підручник / за ред. Ю. Ковбасюка, В. Вакуленка, М. Орлатого. – К.: НАДУ, 2014. – 516 с.
19. Сич Н.А. Проектний розвиток регіону: дистанційний курс (опорний конспект лекцій, методичні рекомендації до курсу, глосарій, електор. біб-ка) [Електронний ресурс]. – К.: НАДУ, 2012.
20. Сич Н.А. Публічно-приватне партнерство у наданні послуг: дистанційний курс (опорний конспект лекцій, методичні рекомендації до курсу, глосарій, електор. біб-ка) [Електронний ресурс]. – К. : НАДУ, 2012.
21. Сич Н.А. Управління регіональною інфраструктурою: дистанційний курс (опорний конспект лекцій, методичні рекомендації до курсу, глосарій, електор. біб-ка) [Електронний ресурс]. – К. : НАДУ, 2012.
22. Ткачук А. Стратегічне планування у громаді (навчальний модуль) // А. Ткачук, В. Кашевський, П. Мавко. – К.: Легальний статус, 2016. – 96 с.

Нормативно-правові документи

1. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
2. Державна стратегія регіонального розвитку на період 2021-2027 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/nras/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-20212027-t50820>
3. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного та соціального розвитку України : Закон України : прийнятий 23 берез. 2000 р. № 1602. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1602-143>.
4. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 5 лют.2015 року № 156-VIII – [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.rada.gov.ua>.
5. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 серп. 2014 р. № 385. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

6. Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації: Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31 берез. 2016 р. № 79 [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2016/05/Nakaz-Minregionu.-79_31.03.16.pdf.

7. Про місцеве самоврядування : Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1997. – № 24. – Ст.170.

8. Про державні цільові програми : Закон України : прийнятий 18 берез. 2004 р. № 1621-IV. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>

9. Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування і реалізації прогностичних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади» від 30.03.2016 р № 75 [Електронний ресурс] // Офіційний веб сайт Мінрегіону : <http://www.minregion.gov.ua/uncategorized/nakaz-minregionu-vid-30-03-2016-%75pro-zatverdzhennyametodichnih-rekomendatsiy-shhodo-formuvannya-i-realizatsiyiprognoznihta-programnih-dokumentiv-sotsialno-ekonomichnogorozvitku-ob-yednanoi-t/13> Додаткова:

10. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу : навч. посібник / Іванова Т.В. [та ін.] – К. : НАДУ, 2015. – 628 с.

11. Вербовська Л. С. Дев'ять нарисів з управління змінами : Навч. посіб. /Л. С. Вербовська, Д. І. Дзвінчук, В. П. Петренко, Й. Ясінська / за заг. ред.проф. В. П. Петренка. – ІваноФранківськ: Місто НВ, 2018. – 164 с.

12. Моніторинг процесу децентралізації та реформування місцевого самоврядування станом на 10 лютого 2019 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/378/10.02.2019_ukr.pdf 18. Методичні рекомендації щодо впровадження та застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі. Наказ Міністерства фінансів України 02.01.2019 року № 1 19. Публічне управління в забезпеченні сталого (збалансованого) розвитку: [навч. посіб.] / Т. К. Гречко, С. А. Лісовський, С. А. Романюк, Л. Г. Руденко. – Херсон: Грінь Д.С., 2015. – 264 с.

13. Методичні рекомендації щодо формування і реалізації стратегічних і програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/library>

14. Методичні рекомендації щодо формування регіональних стратегій розвитку: Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 29.07.02 №224. Ресурси мережі Інтернет Децентралізація. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/> Офіційні сайти обласних державних адміністрацій Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>. Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України – Режим доступу: <http://minregion.gov.ua>.